

Uzasadnienie

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) dyrektywy siedliskowej (DYREKTYWA RADY 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992, z późn. zm.). Dokument ten tworzy ramy prawne do działania wszystkim podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.). Kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, plan zadań ochronnych na okres 10 lat ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego (w formie zarządzenia), właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska. Plan ten może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

W przypadku omawianego obszaru Natura 2000 **Łękawica PLH140030**, zwanego dalej obszarem Natura 2000, za ustanowienie planu zadań ochronnych odpowiedzialny jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie. Projekt dokumentacji został sporządzony przez wyłonionego w trybie przetargu nieograniczonego wykonawcę – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski, w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego”, którego beneficjentem jest Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy.

Tryb oraz zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych, określony został w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) jeśli jest taka potrzeba, wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, a także zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu, na zasadach i w trybie określonym w art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.). Ponadto, w myśl art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a wyżej wymienionej ustawy, projekt planu zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525, z późn. zm.) projekt planu zadań ochronnych wymaga uzgodnienia z właściwym terytorialnie wojewodą. Zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 28 ust. 5 i art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, projekt planu zadań ochronnych może być poddany opiniowaniu przez regionalną radę ochrony przyrody.

Omawiany obszar Natura 2000, został zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (nr aktu normatywnego C(2010) 9669), opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 8 lutego 2011 r., która została zastąpiona decyzją Komisji z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191) Dz. U. UE. L. 2015.338.34 z dnia 23 grudnia 2015 r.

Projekt planu zadań ochronnych sporządzono dla całego obszaru Natura 2000, bowiem nie stwierdzono występowania przesłanek o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody, to jest dla obszaru Natura 2000 ani jego części nie ustanowiono planu ochrony, na terenie obszaru Natura 2000 nie znajduje się park narodowy, rezerwat przyrody lub park krajobrazowy, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, na terenie obszaru Natura 2000 nie znajduje się park narodowy lub rezerwat przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, obszar Natura 2000 nie znajduje się w obszarach morskich, obszar Natura 2000 nie pokrywa się w całości lub w części z obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, dla którego ustanowiony plan urządzenia lasu uwzględnia zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody.

W toku prac nad planem zadań ochronnych zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000 oraz ustalono jego granice według współrzędnych załamania granicy w układzie PL – 1992. Na podstawie danych zawartych w Standardowym Formularzu Danych (zwanym dalej SDF) oraz prac terenowych zidentyfikowano przedmioty ochrony, którymi są: **6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)**, **6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)**, **6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion elatioris*)**, **9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)**, **91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe**, **1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* oraz 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*.**

Dokonana w trakcie prac terenowych ocena stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 wykazała następujące:

- 1) Siedlisko 6410 w obszarze Natura 2000 reprezentowane jest przez dwa podtypy: łąkę trzęślicową *Molinietum caeruleae* oraz łąkę sitowo-trzęślicową *Junco-Molinietum*. Pierwszy

z nich należy do stosunkowo rzadko występujących i stanowi go łąka wilgotna, której fizjonomię nadaje rosnąca łąkowo trzęślica modra oraz czarcikęs łąkowy. W najlepiej zachowanych płatach występują m.in.: krwiściąg lekarski, kosaciec syberyjski, sierpiak barwierski, oman łąkowy, goryczka wąskolistna i kukułka krwista. Drugi cechuje znaczne bogactwo florystyczne. Charakterystyczną fizjonomię nadają mu: trzęślica modra, śmiałek darniowy oraz sity – rozpierzchły i skupiony. Istotnym elementem są rośliny związane z torfowiskami przejściowymi ze związku *Caricetalia nigrae*: turzyca pospolita, mietlica psia i fiołek błotny. Z uwagi na brak dominacji gatunków charakterystycznych, nagromadzenie materii organicznej (wojłok) oraz udział ekspansywnych gatunków roślin zielnych stan zachowania siedliska oceniono jako zły (U2).

- 2) Występowanie siedliska 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) w obszarze Natura 2000, wykazano na podstawie prac prowadzonych na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2008 r., w ramach powołanego przez Wojewodę Mazowieckiego, Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego ds. weryfikacji i uzupełnienia sieci Natura 2000 (WZS). Wskazać należy, iż weryfikacja siedlisk nastąpiła wówczas wyłącznie w oparciu o kryterium fitosocjologiczne (Matuszkiewicz 2001), z uwzględnieniem opracowania Mroza (2004). Według tego ostatniego za siedlisko uznano wszystkie zbiorowiska w randze zespołu ze związku *Convolvulion sepium*. Obecnie, automatyczne uznawanie wszystkich płatów z tego związku za siedlisko 6430 budzi wątpliwości. Według Mroza i in. (2012) za siedlisko uznaje się tylko te fitocenozy, które tworzą zbiorowiska welonowe pomiędzy nadrzeczными szuwarami a zaroślami wiklinowymi oraz łągami wierzbowymi w dolinach rzek. Oddzielnym, ale bardzo istotnym merytorycznie, jest brak kalibracji wskaźników. W przypadku omawianego obszaru zidentyfikowano zbiorowiska: *Urtico-Calystegietum sepium*, *Calystegio-Eupatorietum* oraz *Calystegio-Epiobietum hirsuti* z których większość zidentyfikowanych płatów bez wątpienia ma wybitnie antropogeniczną genezę. Zwłaszcza obecność *Calystegio-Eupatorietum* uzależniona jest od rodzaju prowadzonej gospodarki leśnej w łągach *Fraxino-Alnetum*. Stosowanie rębni I lub II stymuluje gwałtowny i bujny rozwój roślinności ziołoroślowej, która po eliminacji drzewostanu i podszytu, przy znacznym uwilgotnieniu gleby oraz zwiększonej dostępności azotu w wyniku przygotowania gleby pod odnowienie uzyskuje dogodne warunki do rozwoju. Obecność tych zbiorowisk ziołoroślach jest czynnikiem naturalnym, one same zaś należą do kręgu dynamicznego łągów, jednak czas ich rozwoju jest ograniczony w czasie i w miarę wzrostu młodych drzew ustępują z powierzchni, utrzymując się jedynie na obrzeżach. Zauważono również, że zbiorowisko *Urtico-Calystegietum sepium* pojawia się na zdegradowanych łąkach trzęślicowych, a nawet w wilgotnych postaciach łąk świeżych. W wyniku mineralizacji torfów będącego efektem przesuszenia zarówno pokrzywa zwyczajna jak i kielisznik zaroślowy stają się gatunkami ekspansywnymi, a ich płaty nie mają nic wspólnego z siedliskiem 6430. Analizując złożony problem interpretacji i kwalifikowania ziołorośli nadrzecznych jako siedliska przyrodniczego 6430, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przychylił się do oceny Eksperta wykonanej na potrzeby projektu planu zadań ochronnych i pismem znak: WPN-II.6320.38.2014.AA. z dnia 28 lipca 2014 r., zwrócił się do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wszczęcie procedury zmian w dokumentacji dla obszaru Natura 2000 oraz oznaczenie siedliska jako nieistotnego w obszarze i nadanie mu oceny reprezentatywności - D. W związku z informacją o braku akceptacji wniosku o zmianę oceny reprezentatywności siedliska, przekazaną w dniu 30 czerwca 2015 r., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zaplanował w ramach planu zadań ochronnych działania z zakresu uzupełnienia wiedzy o przedmiocie ochrony i w tym zakresie dokonał zmiany względem projektu dokumentu udostępnionego do udziału społeczeństwa.
- 3) Siedlisko 6510 pod względem fitosocjologicznym reprezentowane jest przez 6 podzespołów: *Arrhenatheretum elatioris typicum*, gdzie oprócz rajgrasu wyniosłego do charakterystycznych gatunków należą: barszcz zwyczajny, chaber łąkowy, dzwonek rozpierzchły, koniczyna łąkowa, kozibród łąkowy, krwawnik pospolity, kupkówka pospolita, przytulia pospolita, tomka wonna i wiechlina łąkowa; *Arrhenatheretum elatioris alchemilletosum* ze znacznym udziałem krwawnika pospolitego; *Arrhenatheretum elatioris hreclaeetosum sibirici* ze znacznym udziałem barszczu syberyjskiego; *Arrhenatheretum elatioris alopecuro-*

polygotenosum, cechujący się znacznym udziałem ilościowym gatunków przechodzących z wilgotnych łąk należących do związku *Calthion palustris*, zwłaszcza: ostrożnia łąkowego, firletki poszarpanej i jaskra ostrego; *Arrhenatheretum elatioris caricetosum gracilis* z turzycą zaostrzoną oraz *Arrhenatheretum elatioris alopecuro-phalaridetosum* który cechuje zwiększony udział mozgi trzcinowatej i krwawnicy pospolitej. Z uwagi na występowanie gatunków ekspansywnych roślin zielnych oraz podrostu drzew i krzewów, stan zachowania siedliska oceniono jako niezadowolający (U1).

- 4) Runo siedliska 9170 jest charakterystyczne dla grupy lasów dębowo – grabowych. Aspekt wczesnowiosenny zdominowany jest przez gatunki takie jak: zawilec gajowy i żółty (rzadziej), przylaszczka pospolita, miodunka ćma, ziarnopłon wiosenny oraz kokorycz pusta i pełna. Ta ostatnia występuje wyjątkowo obficie w wielu miejscach, co podkreśla odmienność fitosocjologiczną łąk w omawianym obszarze Natura 2000. Do pozostałych gatunków wiosennych na tym terenie należą m.in. gajowiec żółty, podagrycznik pospolity, jaskier kosmaty, gwiazdnica wielkokwiatowa, fiołek leśny, kokorycz wielkokwiatowa, przytulia wonna, czworolist pospolity oraz dąbrówka rozłogowa. Warstwa krzewów słabo rozwinięta, w której oprócz podrostu drzew występuje leszczyna pospolita, trzmielina brodawkowata, kruszyna pospolita, rzadziej czeremcha zwyczajna. Udział gatunków obcych ekologicznie i geograficznie jest znikomy. Poza niewielkimi powierzchniami w lukach drzewostanu praktycznie brak płatów z trzcinikiem piaszkowym i jeżynami. Drzewostany tworzą dąb szypułkowy, grab, brzoza brodawkowata, lipa drobnolistna, klony – zwyczajny i jawor oraz w niewielkim udziale sosna zwyczajna. W obszarze Natura 2000 stwierdzono trzy zróżnicowane siedliskowo i wilgotnościowo postacie łąk w randze podzespółów: łąka typowy *Tilio-Carpinetum typicum*, najszerzej rozpowszechniony; łąka kokoryczowy *Tilio-Carpinetum corydaletosum*, z dużym udziałem geofitów wiosennych, zwłaszcza kokoryczy oraz łąka czyścicowy *Tilio-Carpinetum stachyetosum*, w którym występują gatunki przechodzące z łąk, m.in. szczyr trwałe, czyściec leśny, wawrzynek wilczełyko, czworolist pospolity, gajowiec żółty, bluszcz zwyczajny i kopytnik pospolity. Z uwagi na udział gatunków dominujących w poszczególnych warstwach fitocenozy oraz niewystarczające zasoby martwego drewna (wskaźnik kardynalny), stan zachowania siedliska oceniono jako niezadowolający (U1). Wskazać ponadto należy, iż mimo negatywnej oceny wskaźnika zasobów martwego drewna, nie obniżono oceny ogólnej do U2 (ocena zła), ze względu na zawyżone wartości referencyjne wskaźników w metodyce Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska nie uwzględniające lokalnej specyfiki warunków siedliskowych (w związku z brakiem metodyki badań monitoringowych obowiązującej na czas prowadzenia badań, stan zachowania siedliska oceniony został z wykorzystaniem metodyki dla zbliżonego ekologicznie siedliska 9160 łąka subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)).
- 5) Siedlisko 91E0* na terenie obszaru Natura 2000 związane są z wysiękami wód spływających z wyżej położonych terenów wysoczyznowych. W drzewostanie dominuje olsza czarna, której towarzyszy czeremcha zwyczajna oraz rosnące w domieszce: jesion wyniosły, wiąz szypułkowy i brzoza omszona. W podszyciu, w zależności od stopnia wilgotności, występują: porzeczka czerwona, dziki bez czarny, leszczyna, kruszyna i trzmielina zwyczajna. W obrębie obszaru Natura 2000 występują łąki olszowo-jesionowe zróżnicowane na dwa podzespóły: *Fraxino-Alnetum urticetosum* z występującym w runie gatunkami: pokrzywa zwyczajna, śledziennica skrętolistna, kopytnik pospolity, chmiel zwyczajny, czartawa pospolita, zawilec gajowy, podagrycznik pospolity, gwiazdnica gajowa, jaskier różnolistny, prosownica rozpięzchła i kuklik pospolity. W miejscach o przesuszonym podłożu wzrasta udział i znaczenie jeżyn. Z pozostałych gatunków licznie występuje szczawik zajęczy i wietlica samicza. W warstwie mszystem do najczęściej spotykanych należą: żurawiec falisty, dzióbek rozarty, płaskomerzyki - pokrewny i falisty oraz wątrobowiec płozik różnolistny. Podzespół *Fraxino-Alnetum ranunculetosum*, charakteryzuje się obecnością w runie gatunków olsowych i szuwarowych ze związku *Magnocaricion* oraz knieci błotnej i jaskra rozłogowego. Zaznaczyć należy, iż w granicach obszaru Natura 2000 dochodzi do cyklicznych fluktuacji powierzchni olsowych i łąkowych co jest procesem naturalnym. Działalność bobrów powodująca zalanie siedliska oraz wysoki poziom wód gruntowych powodujący jego podtopienie, skutkuje stagnacją wody, a w konsekwencji zamieraniem drzewostanów

łęgowych. To procesy naturalne, które powodują, że struktura i ogólna powierzchnia łągów w takich miejscach cechuje się znaczną dynamiką. Z uwagi na niewystarczający udział martwego drewna (wskaźnik kardynalny) oraz zaburzenia w systemie hydrologicznym obszaru stan zachowania oceniono jako niezadowalający (U1).

- 6) Występowanie imago gatunku motyla 1060 obserwowano przede wszystkim w płatach siedliska 6510 oraz wzdłuż rowów melioracyjnych. Czynnikiem determinującym obecność motyla jest obfite występowanie roślin żywicielskich, w tym przede wszystkim różne gatunki szczawiu. Utrzymaniu obecnego stanu populacji czerwończyka nieparka będzie sprzyjać ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa. Z uwagi na liczbę obserwowanych osobników oraz zarastanie siedliska gatunku ekspansywnymi bylinami i obcymi gatunkami roślin, stan zakochania gatunku oceniono jako niezadowalający (U1).
- 7) Występowanie gatunku 4030 nie zostało potwierdzone podczas prac terenowych prowadzonych w 2013 r. na potrzeby planu zadań ochronnych. Brak też danych historycznych wskazujących na obecności tego gatunku. Motyl ten nie widnieje również w kwadratach UTM dla tego regionu (Buszko 2009). W przypadku czerwończyka fioletka doszło do ewidentnej pomyłki przy wypełnianiu SDF, w wyniku której wpisano go zamiast występującego w obszarze Natura 2000 czerwończyka nieparka. Biorąc powyższe pod uwagę Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przychylił się do oceny Eksperta wykonanej na potrzeby projektu planu zadań ochronnych i pismem znak: WPN-II.6320.38.2014.AA. z dnia 28 lipca 2014 r., zwrócił się do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wszczęcie procedury zmian w dokumentacji dla obszaru Natura 2000 oraz wykreślenie gatunku z listy przedmiotów ochrony. Zgodnie z informacją uzyskaną w dniu 30 czerwca 2015 r. niniejszy wniosek uzyskał akceptację organu nadrzędnego, niemniej jednak wnioskowana zmiana może zostać wprowadzona dopiero po uzyskaniu decyzji Komisji Europejskiej.

Posługując się symbolami kodów zagrożeń (zgodnymi z „Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań stanowiącą załącznik 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1”, opracowaną przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska, dostępną pod adresem internetowym <http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/nowy-element-3>), zdefiniowano zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, zapisując je w kolejności alfabetycznej symbolu, w opisie wskazując ich zakres:

- 1) Zarówno dla siedliska 6410, jak i 6510, wśród zagrożeń istniejących wyróżniono zaniechanie lub ograniczenie ekstensywnego użytkowania siedliska oraz związany z tym postępujący proces sukcesji wtórnej. Wśród potencjalnych zagrożeń wskazano natomiast zmianę sposobu użytkowania gruntu (zalesienie, zmiana w grunty orne) oraz nawożenie w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk.
- 2) W stosunku do siedliska 6430 nie zidentyfikowano czynników bio- i abiotycznych oraz czynników związanych z działalnością człowieka powodujących wystąpienie zagrożeń i nacisków istniejących (występujących aktualnie) oraz potencjalnych. Wskazać jednocześnie należy, iż w ramach planu zadań ochronnych zaplanowano działanie mające na celu uzupełnienie wiedzy o przedmiocie ochrony, obejmujące swym zakresem między innymi analizę istniejących i potencjalnych zagrożeń.
- 3) Biorąc pod uwagę stanowisko Ministra Środowiska z dnia 13 sierpnia 2015 r. (pismo znak: DP-074-60/30110/15/JJ), zgodnie z którym podstawowym sposobem ochrony siedlisk w obszarach Natura 2000 jest zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych i jedynie niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może stanowić zagrożenie dla przedmiotów ochrony, to w przypadku jeżeli obecnie gospodarka leśna co do zasady prowadzona jest prawidłowo, zagrożenie może być zakwalifikowane wyłącznie jako zagrożenie potencjalne. Ze względu na powyższe, w przypadku siedliska 9170 zmieniono kwalifikację zagrożenia B02 (gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów i plantacji) z istniejącego na potencjalne. Ponadto, do potencjalnych zagrożeń zaliczono także możliwość zasiedlenia siedliska przez obce gatunki inwazyjne.
- 4) Wśród zagrożeń istniejących dla siedliska 91E0* wymieniono zalanie spowodowane działalnością bobrów i występującym wysokim poziomem wód gruntowych oraz wynikający

z tego faktu proces sukcesji wtórnej. Wśród zagrożeń potencjalnych wymieniono natomiast działania związane z prowadzeniem działań z zakresu hodowli i użytkowaniem drzewostanów (zmiana klasyfikacji zagrożenia z istniejącego na potencjalne), zasiedlenie siedliska przez obce gatunki inwazyjne, modyfikację systemu hydrologicznego terenu oraz szkody wyrządzane przez roślinożerców.

- 5) Wśród zagrożeń istniejących dla gatunku 1060 wymieniono zaniechanie lub brak ekstensywnego użytkowania siedliska oraz związany z tym postępujący proces sukcesji. Wśród potencjalnych zagrożeń wymienia się natomiast zmianę sposobu uprawy, nawożenie oraz gospodarkę roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia.
- 6) Nie analizowano istniejących i potencjalnych zagrożeń dla gatunku 4038 z powodu konieczności weryfikacji oceny nadanej mu w Standardowym Formularzu Danych (SDF).

Analizując występujące w obszarze zagrożenia oraz ich charakter, ustalono następujące cele działań ochronnych:

- 1) W przypadku siedliska 6410 jest to zachowanie siedliska w obszarze o powierzchni około 15 ha oraz poprawa jego stanu zachowania z U2 (stan zły) na U1 (stan niezadowolający). Ponadto, celem działań ochronnych jest zapewnienie warunków dla rozwoju właściwego składu gatunkowego roślin oraz poprawa stanu siedliska poprzez ograniczenie lub eliminację procesu sukcesji.
- 2) W przypadku siedliska 6430 celem działań ochronnych jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony.
- 3) W przypadku siedliska 6510 jest to zachowanie siedliska w obszarze o powierzchni około 58 ha oraz utrzymanie jego stanu zachowania w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1 - stan niezadowolający). Ponadto, celem działań ochronnych jest zapewnienie warunków dla rozwoju właściwego składu gatunkowego roślin oraz poprawa stanu siedliska poprzez ograniczenie lub eliminację procesu sukcesji.
- 4) Dla siedliska 9170, celem zadań ochronnych jest zachowanie siedliska w obszarze o powierzchni około 36 ha oraz utrzymanie jego stanu zachowania w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1 - stan niezadowolający). Ponadto, celem działań ochronnych jest poprawa stanu siedliska w zakresie składu gatunkowego i wieku drzewostanu, udziału martwego drewna oraz struktury przestrzennej i pionowej drzewostanów.
- 5) W stosunku do siedliska 91E0* jest to zachowanie siedliska w obszarze o powierzchni około 112 ha oraz utrzymanie jego stanu zachowania w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1 - stan niezadowolający). Ponadto, celem działań ochronnych jest poprawa stanu siedliska w zakresie starzenia się drzewostanu i wzrostu udziału martwego drewna.
- 6) Celem działań ochronnych dla czerwończyka nieparka (1060) jest uzupełnienie wiedzy o gatunku oraz poprawa lub utrzymanie stanu zachowania jego siedlisk.
- 7) W przypadku gatunku 4030, nie analizowano celów działań ochronnych z powodu konieczności weryfikacji oceny nadanej mu w Standardowym Formularzu Danych (SDF).

Biorąc pod uwagę zdefiniowane zagrożenia oraz nakreślone cele, w ramach planu zadań ochronnych zaplanowano przeprowadzenie następujących działań ochronnych:

- 1) Dla siedlisk 6410 i 6510 zaplanowano prace związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania polegające na ich ekstensywnym użytkowaniu (z podziałem na działania obligatoryjne i fakultatywne). Ocena poszczególnych wskaźników, takich jak udział gatunków charakterystycznych i ekspansywnych roślin zielnych, a także procent powierzchni zajęty przez siedlisko w transekcie i obecność martwej materii organicznej (wojłok) winny ulec poprawie, a tym samym poprawie powinna ulec ocena stanu zachowania siedliska. Tym samym osiągnięcie nakreślonego niniejszym planem celu wydaje się być realne. Wskazać należy, iż względem projektu planu zadań ochronnych poddanego udziałowi społeczeństwa, niewielkiej przereklamowaniu uległa treść działań fakultatywnych dla siedliska. Zmiana polegała na ujednoczeniu zapisu z wymogami właściwego dla siedliska pakietu i jego wariantu, wskazanego w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie

szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz.U poz. 415)).

- 2) Dla siedliska 9170 zaplanowano prace związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania polegające na: utrzymaniu bogactwa runa i jego zróżnicowania florystycznego poprzez prowadzenie prac gospodarczych w I i IV kwartale roku, zwiększeniu bioróżnorodności poprzez zapewnienie odpowiedniej ilości udziału martwego drewna oraz wprowadzaniu gatunków zgodnych z siedliskiem przy odnowieniach w składzie gatunkowym. Ponadto, w stosunku do płatów siedliska występujących w otoczeniu siedliska 91E0* zaplanowano odstępianie od prowadzenia działań związanych z hodowlą i użytkowaniem drzewostanów. Jednocześnie, z uwagi na wytyczony w ramach prac nad planem zadań ochronnych zasięg występowania siedliska w otoczeniu siedliska 91E0*, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przychylił się do wniosku Nadleśnictwa Dobieszyn o przeprowadzenie działań z zakresu uzupełnienia wiedzy w tym zakresie. Zakłada się, iż powyższe działania umożliwią utrzymanie parametrów struktury i funkcji siedliska minimum na obecnym poziomie, a co za tym idzie osiągnięcie zamierzonego w ramach planu zadań ochronnych celu jest możliwe. Wskazać jednocześnie należy, iż z uwagi na długotrwałość procesów takich jak starzenie się drzewostanu czy wydzielanie martwego drewna poprawa stanu zachowania siedliska w trakcie najbliższych 10 lat będzie bardzo trudna lub wręcz niemożliwa.
- 3) Również dla siedliska 91E0* zaplanowano prace związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, polegające na odstępianiu od prowadzenia działań z zakresu hodowli i użytkowania drzewostanu oraz działań polegających na prowadzeniu prac w I i IV kwartale roku oraz pozostawieniu 5m³/ha martwego drewna. Zakłada się, że realizacja wyżej wymienionych zadań pozwoli na osiągnięcie zamierzonego w ramach planu zadań ochronnych celu. Niemniej jednak, podobnie jak w przypadku siedliska 9170 z uwagi na złożoność procesów wpływających na wykształcenie się prawidłowej struktury drzewostanu (m.in. starzenie się drzewostanu oraz wzrost ilości martwego drewna), osiągnięcie właściwego stanu zachowania siedliska w okresie najbliższych 10 lat jest praktycznie niemożliwe. Wskazać także należy, iż w trakcie prac nad planem zadań ochronnych analizowano możliwość podjęcia działań eliminujących lub minimalizujących wpływ zagrożenia spowodowanego zalaniem i wynikającym z niego procesem sukcesji wtórnej (wkraczanie roślinności bagiennej i szuwarowej). Uznano jednak, że realizacja prac polegających na odtworzeniu i/lub budowie nowych systemów melioracyjnych byłaby nieuzasadniona zarówno ze względów finansowych (koszt poniesionych środków niewspółmierny z efektywnością działania), ale przede wszystkim przyrodniczych, bowiem modernizacja i/lub budowa systemu mogłaby przyczynić się do ogólnego osuszenia terenu, co w dalszej perspektywie czasowej miałyby negatywny wpływ na stan zachowania samych łągów, a także stan zachowania innych, wrażliwych na wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym przedmiotów ochrony.
- 4) W stosunku do gatunku 1060 zaplanowano działania z zakresu uzupełnienia wiedzy polegające na inwentaryzacji terenu oraz wyznaczenia reprezentatywnych miejsc do dalszego monitoringu. Wskazać należy, iż nie stwierdzono konieczności wykonywania działań z zakresu ochrony czynnej dla gatunku. Zadania z zakresu ochrony czynnej dla siedlisk 6410 i 6510 należy uznać za wystarczające dla zapewnienia poprawy stanu zachowania czerwonończyka nieparka i osiągnięcia celu działań ochronnych.
- 5) Zaplanowany w ramach planu zadań ochronnych monitoring pozwoli na ocenę skuteczności działań ochronnych oraz stanu zachowania przedmiotów ochrony.

Miejsce realizacji działań ochronnych w obszarze Natura 2000 wskazano zgodnie z podziałem ewidencyjnym działek oraz zasięgami wydzielen leśnych wyodrębnionych w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobieszyn na lata 2010-2019. Planowane w ramach planu zadań ochronnych zadania ochronne, w trybie roboczym Zespołu Lokalnej Współpracy zostały udostępnione podmiotom takim jak Nadleśnictwo Dobieszyn, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska (pismo WPN-II.6320.38.2014.AA z dnia 28 lipca 2014 r.).

Analiza dokumentów planistycznych wyszczególnionych w art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody (w tym między innymi: miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin Grabów nad Pilicą i Magnuszew - brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach obszaru Natura 2000 oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyżej wymienionych gmin), nie wykazała konieczności formułowania wskazań do wprowadzania zmiany ich zapisów. Jednocześnie, nie stwierdzono występowania przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych oraz zaplanowane w nim działania uznano za wystarczającą ochronę dla przedmiotów ochrony obszaru, zapewniającą jego integralność oraz spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

W trakcie prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych wykazano natomiast zasadność zmiany granic obszaru Natura 2000. Późny termin prowadzenia prac prowadzonych na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2008 r., w ramach powołanego przez Wojewodę Mazowieckiego, Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego ds. weryfikacji i uzupełnienia sieci Natura 2000 (WZS), obejmujący koniec sezonu wegetacyjnego i stan użytków zielonych zastany w terenie, uniemożliwił dokonanie oceny i wskazanie faktycznej powierzchni siedlisk 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) oraz 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion elatioris). Ponad 40% użytków zielonych było wówczas wykoszonych lub nie nadawało się do właściwej identyfikacji fitosocjologicznej. Prace terenowe prowadzone w 2013 r. na potrzeby projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, wykazały znaczne powierzchnie reprezentatywnych płatów siedlisk przyrodniczych o kodzie 6410 i 6510, zlokalizowane poza wyznaczonymi granicami obszaru Natura 2000. Stanowią one jednolite pod względem funkcjonalnymi ekologiczne geokompleksy, powiązane z analogicznymi siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru. Ponadto, w granicach nowo zidentyfikowanych płatów siedlisk, znajdują się stwierdzone stanowiska czerwonożyka nieparka. Należy zatem uznać, iż obecnie wyznaczona granica w sposób sztuczny przecina jednorodne, naturalne powierzchnie łąk stanowiących siedliska przyrodnicze pozostające w zainteresowaniu Wspólnoty Europejskiej. Analiza dostępnych danych, w tym aktualnych badań przyrodniczych, skłoniła do przedstawienia propozycji korekty granic i powiększenia obszaru Natura 2000 o powierzchnię około 106 ha. Pozwoli to na optymalne ujęcie rzeczywistych zasobów reprezentatywnych, pozostających w dobrym stanie zachowania siedlisk przyrodniczych 6410 i 6510 oraz siedlisk czerwonożyka nieparka. Biorąc powyższe pod uwagę, pismem znak: WPN-II.6320.38.2014.AA. z dnia 28 lipca 2014 r., uzupełnionym pismem znak: WPN-II.6320.51.2015.AA z dnia 16 września 2015 r., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zwrócił się do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wszczęcie procedury zmiany granic obszaru Natura 2000. Niniejsze stanowi jednak odrębną procedurę, w związku z czym ewentualna zmiana granic nie została uwzględniona w przedmiotowym planie zadań ochronnych.

Istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. Obowiązek ich przeprowadzenia wynika z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zamieszczono obwieszczenie o zamiarze przystąpienia do opracowania planu zadań ochronnych, które od 11 kwietnia 2013 r. zostało umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu. Ponadto, informacja ta została umieszczona na stronie projektu (projektnatura.utp.edu.pl). Następnie, obwieszczeniem z dnia 17 czerwca 2013 r., opublikowanym w prasie (Gazeta Wyborcza Nr 154.7883/2013), poinformowano o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz o możliwości składania uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych przez okres 21 dni, od 10 lipca 2013 r. Obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia planu zadań ochronnych zamieszczono także w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu oraz urzędów administracji samorządowej. W przewidzianym na składanie uwag i wniosków terminie 21 dni, nie zgłoszono uwag.

W trakcie procesu sporządzania planu zadań ochronnych, w dniu 30 sierpnia, 16 września i 8 października 2013 r. w siedzibie Nadleśnictwa Garwolin, zorganizowano spotkania dyskusyjne z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele: Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Wykonawcy projektu dokumentacji, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Nadleśnictwa Dobieszyn, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Stołecznego Zarządu Infrastruktury. Na spotkaniu poinformowano, iż osoby bądź instytucje zainteresowane uczestnictwem w pracach mogą zgłaszać chęć udziału w procesie tworzenia planu zadań ochronnych poprzez bezpośredni kontakt z koordynatorem i wykonawcą projektu oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie.

Wyniki prac nad projektem zostały ujęte w stabelaryzowanym dokumencie pod nazwą „Dokumentacja planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Łękawica PLH140030”, który posłużył jako materiał wyjściowy do opracowania projektu planu zadań ochronnych w formie projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczeniem znak: WPN-II.6320.1.2015.AA z dnia 14 stycznia 2015 r., zawiadomił o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (projektu zarządzenia) oraz poinformował o możliwości złożenia uwag i wniosków do dokumentu w terminie 21 dni, tj. do 5 lutego 2015 r. Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie zostało opublikowane w prasie (Nasz Dziennik Nr 10/ 5154 z dnia 14 stycznia 2015 r.), umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, wywieszono na tablicy ogłoszeń urzędu i urzędów administracji samorządowej. Informację o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, za pośrednictwem poczty elektronicznej, wysłano między innymi do: Urzędu Gminy Grabów nad Pilicą, Urzędu Gminy Magnuszew, Starostwa Powiatowego w Kozienicach, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Nadleśnictwa Dobieszyn, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Ponadto, informację o wyłożeniu projektu zarządzenia do publicznego wglądu wysłano także do stowarzyszeń: Klub Przyrodników, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody "Salamandra", Centrum Ochrony Mokradeł, Towarzystwo Przyrodnicze Bocian oraz Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.

W myśl wyżej wymienionego art. 39 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, organ opracowujący projekt dokumentu, wymagającego udziału społeczeństwa, podaje do publicznej wiadomości informację o możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, do której należą założenia lub projekt dokumentu oraz wymagane przez przepisy załączniki. W przypadku omawianego obszaru Natura 2000 założenia do niniejszego dokumentu planistycznego zostały udostępnione wraz z wspomnianym wcześniej obwieszczeniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych, zaś projekt planu zadań ochronnych w formie projektu zarządzenia wraz z wymaganymi załącznikami (zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody) został udostępniony wraz z obwieszczeniem w sprawie wyłożenia do publicznego wglądu niniejszego dokumentu. „Dokumentacja planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Łękawica PLH140030”, dostępna jest do wglądu w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.

W trakcie udziału społeczeństwa, zgłoszono następujące uwagi i wnioski do projektu planu zadań ochronnych:

Imię i nazwisko (nazwa instytucji)	Data wpływu uwag do urzędu (dd.mm.rrrr)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia	Uwagi
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	26 stycznia 2015 r.	„Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu nie wnosi istotnych uwag do projektu PZO obszaru Natura 2000 PLH140030 „Łękawica”. Jedynie wnioskujemy o zmianę używanego terminu „eksploatacja lasów” na „użytkowanie lasów”.	Uwaga uwzględniona.	Uwzględniając wniosek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie dokonał zmiany używanego w projekcie zarządzenia terminu „eksploatacja lasów” na termin „użytkowanie lasów”.
Nadleśnictwo Dobieszyn	05 lutego 2015 r.	„Nadleśnictwo Dobieszyn w odpowiedzi na przesłane zawiadomienie o wyłożeniu projektów planów zadań ochronnych, sporządzonych dla obszaru Natura 2000 Łękawica PLH140030 przesyła wnioski z prośbą o ich uwzględnienie w planie zadań ochronnych. 1. W związku ze skomplikowanym przebiegiem granic oraz wyspowym występowaniem siedliska 9170 w ramach siedliska 91E0 Nadleśnictwo Dobieszyn wnioskuję o wprowadzenie zapisu w PZO: A. w ciągu 5 lat dokonać weryfikacji występowania siedliska 9170 (kwalifikacja, określenie granic). B. Przy wyspowym (niewielkim powierzchniowo występowaniu siedliska 9170 w otoczeniu siedliska 91E0 wyłączonego z użytkowania przyjąć działania ochronne przewidziane dla siedliska 91E0. 2. W zakresie działań ochronnych siedliska 9170 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie (zał. nr 5) poz. Nr 11 cytuję „Wprowadzanie gatunków zgodnych z siedliskiem. Przy odnowieniach w składzie gatunkowym należy uwzględnić następujące gatunki: dąb, lipa, klon, klon jawor, grab, brzoza i na siedliskach wilgotnych wiąz. Niewskazane jest natomiast wprowadzanie w składach odnowieniowych gatunków niezgodnych z siedliskiem to jest	Uwaga uwzględniona.	Uwzględniając wniosek Nadleśnictwa Dobieszyn, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie dokonał zmiany treści projektu planu zadań ochronnych w zakresie działań wyszczególnionych dla siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) i dokonał podziału działań według lokalizacji poszczególnych płatów siedliska. Tym samym dla płatów siedliska 9170, znajdujących się w otoczeniu siedliska 91E0* zaplanowano działania polegające na odstąpieniu od zabiegów gospodarczych związanych z hodowlą i użytkowaniem drzewostanów, dla pozostałych płatów siedliska zaplanowano działania polegające na modyfikacji metod gospodarowania poprzez prowadzenie zabiegów w I i IV kwartale roku, pozostawianie zamierających, dziuplastych drzew i martwego drewna oraz uwzględnienia właściwych gatunków drzew w przypadku prowadzenia działań

		<p>takich jak: buk, modrzew, sosna, świerk i olsza. Działanie należy wykonywać w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych (10 lat)”</p> <p>Nadleśnictwo Dobieszyn wnioskuje o uzupełnienie PZO dla siedliska 9170 zapisu „odstąpienie od zabiegów gospodarczych związanych z hodowlą i użytkowaniem drzewostanów (odstąpienie od trzebieży, zrębów i przebudowy drzewostanów) w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych. Mając na uwadze charakter występowania i rozmieszczenia siedliska 9170 (m.in. wśród siedlisk łęgowych 91E0) oraz zmianę warunków wilgotnościowych (podtopienia na skutek działalności bobrów) proponowana przez Nadleśnictwo Dobieszyn możliwość odstąpienia od działań gospodarczych dla części stanowisk siedliska 9170 jest rozwiązaniem optymalnym pod względem przyrodniczym.”</p>		<p>odnowieniowych w drzewostanie.</p> <p>Jednocześnie w ramach działań z zakresu uzupełnienia wiedzy o przedmiocie ochrony zaplanowana działania mające na celu identyfikację siedliska i jego zasięgu w terenie wraz z oceną stanu zachowania przedmiotu ochrony.</p>
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	21 stycznia 2015 r.	„Współrzędne punktów załamania granicy obszaru w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL 1992”	Uwaga uwzględniona.	Analiza treści projektu zarządzenia, pod kątem precyzyjności zapisów wykazała konieczność zmian w omawianym zakresie. W związku z czym, dokonano zmiany treści tytułu załącznika 1 do zarządzenia nadając mu brzmienie: ”Opis granic obszaru Natura 2000 - współrzędne punktów załamania granicy obszaru w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992”.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	21 stycznia 2015 r.	„Proszę podzielić opisy zagrożeń na wiersze odpowiadające zagrożeniom przypisanym dla siedlisk. W obecnej formie jest to mało czytelne”	Uwaga nieuwzględniona.	Postępując się symbolami kodów zagrożeń (zgodnymi z „Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań stanowiącą załącznik 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1”), zdefiniowano zagrożenia dla obszaru Natura 2000, zapisując je w kolejności

				<p>alfabetycznej symbolu, w opisie wskazując ich zakres.</p> <p>W przypadku zagrożeń o podobnym charakterze, odnoszących się do więcej niż jednego przedmiotu ochrony, zaproponowana chronologia zapisu pozwala na eliminację powtórzeń w tekście zarządzenia. Biorąc powyższe pod uwagę, analiza treści projektu zarządzenia, pod kątem precyzyjności zapisów nie wykazała konieczności zmian w omawianym zakresie.</p>
<p>Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska</p>	<p>21 stycznia 2015 r.</p>	<p>„Argumentacja z tab. 10.1 dokumentacji PZO nie jest przekonująca do zmiany oceny na D. Jeśli został złożony wniosek o zmianę SDF, to może warto poczekać na aktualizację i wtedy ustanowić PZO”.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona.</p>	<p>Analiza treści projektu zarządzenia, pod kątem poprawności zapisów wykazała konieczność zmian w omawianym zakresie. Występowanie siedliska 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) w obszarze Natura 2000, wykazano na podstawie prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w oparciu o kryterium fitosocjologiczne (Matuszkiewicz 2001), z uwzględnieniem opracowania Mroza (2004). Obecnie, automatyczne uznawanie wszystkich płatów z tego związku za siedlisko 6430 budzi wątpliwości. Według Mroza i in. (2012) za siedlisko uznaje się tylko te fitocenozy, które tworzą zbiorowiska welonowe pomiędzy nadrzecznymi szuwarami a zaroślami wiklinowymi oraz łęgami wierzbowymi w dolinach rzek. Oddzielnym, ale bardzo istotnym merytorycznie, jest brak kalibracji wskaźników. W przypadku omawianego obszaru zidentyfikowano zbiorowiska: <i>Urtico-</i></p>

			<p><i>Calystegietum sepium</i>, <i>Calystegio-Eupatorietum</i> oraz <i>Calystegio-Epiobietum hirsuti</i> z których większość zidentyfikowanych płatów bez wątpienia ma wybitnie antropogeniczną genezę. Zwłaszcza obecność <i>Calystegio-Eupatorietum</i> uzależniona jest od rodzaju prowadzonej gospodarki leśnej w łęgach <i>Fraxino-Alnetum</i>. Obecność tych zbiorowisk ziołoroślach jest czynnikiem naturalnym, one same zaś należą do kręgu dynamicznego łęgów, jednak czas ich rozwoju jest ograniczony w czasie i w miarę wzrostu młodych drzew ustępują z powierzchni, utrzymując się jedynie na obrzeżach. Analizując złożony problem interpretacji i kwalifikowania ziołorośli nadrzecznych jako siedliska przyrodniczego 6430, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przychylił się do oceny Eksperta wykonanej na potrzeby projektu planu zadań ochronnych i pismem znak: WPN-II.6320.38.2014.AA. z dnia 28 lipca 2014 r., zwrócił się do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wszczęcie procedury zmian w dokumentacji dla obszaru Natura 2000 oraz oznaczenie siedliska jako nieistotnego w obszarze i nadanie mu oceny reprezentatywności - D. W związku z informacją o braku akceptacji wniosku o zmianę oceny reprezentatywności siedliska, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie</p>
--	--	--	---

			<p>zaplanował w ramach planu zadań ochronnych działania z zakresu uzupełnienia wiedzy o przedmiocie ochrony i w tym zakresie dokonał zmiany względem projektu dokumentu udostępnionego do udziału społeczeństwa. Odnosząc się do części uwagi dotyczącej wstrzymania prac nad planem zadań ochronnych wskazać należy, iż zgodnie z „Wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie wprowadzania zmian do bazy danych obszarów Natura 2000” wprowadzanie zmian do danych w SDF, zwłaszcza polegającej na wyłączeniu przedmiotu ochrony lub zmianie klasyfikacji oceny reprezentatywności i stanu zachowania przedmiotu ochrony, w tym na ocenę "D", wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej. Zatwierdzanie zmian w SDF specjalnych obszarów ochrony siedlisk bądź obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty jest powiązanie z procedurą aktualizacji decyzji w odniesieniu do bazy danych Natura 2000 zgodnie z określonym terminarzem, niezależnym od prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Biorąc pod uwagę fakt, iż termin rozpatrzenia wniosku o zmianę SDF przez Komisję Europejską mógłby mieć miejsce po terminie wskazanym w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którym pierwszy projekt planu zadań ochronnych sporządza się w terminie</p>
--	--	--	---

				6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (tu styczeń 2017 r.), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie stoi na stanowisku, iż właściwym w przedmiotowej sytuacji będzie uwzględnienie przedmiotu ochrony w niniejszym planie zadań ochronnych oraz zaplanowanie działań z zakresu uzupełnienia wiedzy. Biorąc powyższe pod uwagę, analiza treści uwagi w ww. zakresie nie wykazała konieczności wstrzymania prac nad dokumentem.
--	--	--	--	---

Uwzględnienie niektórych ze zgłoszonych uwag w ramach procedury udziału społeczeństwa, uwag Ministra Środowiska przedstawionych w ramach działań kontrolnych dla dokumentów o tożsamym charakterze co niniejsze zarządzenie, opublikowanie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz metodyki monitoringu dla siedliska 9170, a także negatywna opinia dotycząca zmiany oceny reprezentatywności dla siedliska 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), wiązały się z dokonaniem zmian w treści projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w zakresie precyzyjności i czytelności zapisu. Zmiany dotyczyły uzupełnienia lub przeredagowania tekstu w załączniku numer 1, 3 - 5 do zarządzenia (w tym zmiana numeracji działań w załączniku nr 5 do zarządzenia).

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Wojewoda Mazowiecki pismem znak: LEX-III.0521.2.14.2015 z dnia 2 listopada 2015 r. uzgodnił projekt zarządzenia.